

Informații generale privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală prin intermediul LEADER

LEADER este un instrument important pentru România în sporirea dezvoltării economice și sociale a zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban-rural și promovarea incluziunii sociale. Experiența actuală reflectă o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată prin plasarea acestora sub responsabilitatea comunității.

Programul LEADER reprezintă o abordare care oferă noi oportunități de dezvoltare rurală punând bazele identificării nevoilor locale, întăririi capacității de dezvoltare și implementării strategiilor locale de dezvoltare în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale.

Schimbările din sectorul agricol, ca rezultat al reformei Politicii Agricole Comune, creșterea cererii consumatorilor, presiunile asupra mediului înconjurător, răspândirea rapidă a noilor tehnologii, îmbătrânirea populației și depopularea rurală sunt numai o parte din factorii care afectează zona rurală și care solicită implementarea unui program orientat spre construirea de parteneriate public-private și valorificarea resurselor locale (fizice, umane și financiare) pentru elaborarea și punerea în practică a unor strategii de dezvoltare locală.

În România, implementarea abordării LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) a început în perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. În perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri selectate, acoperind o suprafață de cca. 142.000 km², reprezentând aproximativ 63% din teritoriul eligibil și circa 58% din populația eligibilă LEADER.

În noua perioadă de programare se urmărește acoperirea întregului teritoriu eligibil LEADER de către un număr mai redus de GAL-uri față de perioada anterioară, pentru o dezvoltare echilibrată teritorială, care să asigure masa critică pentru implementarea corectă și eficientă a strategiei și eficientizarea costurilor de funcționare.

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC) reprezintă o modalitate de implementare ce permite partenerilor locali să elaboreze strategia de dezvoltare rurală, în baza analizei nevoilor și priorităților specifice teritoriului. În cadrul SDL se dorește selectarea unui set coerent de măsuri adaptate priorităților specifice teritoriului și valorificarea potențialul autentic local al teritoriului. LEADER va contribui la dezvoltarea zonelor rurale, inclusiv a orașelor mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori și va facilita implementarea proiectelor cu o abordare inovativă multisectorială și transversală, pentru a sprijini nevoile populației din teritoriul eligibil LEADER și a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020.

Având în vedere experiența din perioada de implementare a PNDR 2007-2013, finanțarea măsurilor de valorificare a resurselor locale și de promovare a specificității locale este relevantă pentru a menține caracterul inovator al abordării LEADER. Totodată, urmărind aceleași obiective generale și specifice ale Politicii Agricole Comune ale U.E. și ale PNDR, programul LEADER, presupune dezvoltarea comunităților locale într-o manieră specifică, adaptată nevoilor și priorităților acestora. Valoarea adăugată a abordării LEADER derivă din acele inițiative locale care combină soluții ce răspund problematicii identificate la nivelul comunităților locale, reflectate în acțiuni specifice acestor nevoi.

Legătura măsurii cu nevoile: Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va contribui la satisfacerea nevoilor „Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială”(019), „Infrastructură de

bază și servicii adecvate în zonele rurale” (020), „Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale” (021), “Patrimoniul local conservat” (022), “Dezvoltarea locală prin abordarea LEADER” (023), “Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural” (024), “Accesul la infrastructura modernă TIC” (025), așa cum au fost identificate în Cap. 4.2 al programului. Pentru a răspunde nevoilor identificate, operațiunile vor fi desfășurate în cadrul a patru submăsuri:

- sprijin pregătitor, sM19.1,
- sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală, sM19.2,
- pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală, sM19.3, ·
sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare, sM19.4.

Contribuția măsurii la domeniile de intervenție

Deși programată în totalitate în cadrul DI 6B, proiectele din cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală pot contribui domeniile de intervenție așa cum sunt prevăzute în regulamentele specifice dezvoltării rurale.

Asigurarea sinergiei dintre priorități va conduce la revitalizarea și dezvoltarea zonelor LEADER. Sprijinul acordat prin Prioritatea 6, Domeniul de Intervenție 6B pentru îmbunătățirea infrastructurii locale de bază contribuie la îmbunătățirea calității vieții populației din zonele LEADER și atractivitatea satelor.

LEADER, prin caracterul său transversal contribuie la obiectivele de dezvoltare rurală identificate la nivelul PNDR 2014-2020. Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Prin urmare, LEADER va încuraja proiectele inovative ce sunt în acord cu obiectivele din Reg. (EU) nr. 1305/2013 și cu obiectivele de dezvoltare locală ale comunității.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele LEADER, ci și la stimularea activităților de turism rural, dezvoltarea produselor locale și crearea de locuri de muncă. Proiectele sprijinite la nivelul strategiilor de dezvoltare locală au un impact pozitiv asupra obiectivelor FEADR.

Cele mai semnificative oportunități pentru LEADER se regăsesc în următoarele domenii de acțiune:

- contribuția la diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători din spațiul LEADER;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică, inclusiv broadband și a serviciilor de bază;
- creșterea atractivității zonelor LEADER și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor; ·
îmbunătățirea incluziunii sociale inclusiv în ce privește grupurile minoritare/ etnice, protejarea și conservarea patrimoniului natural și cultural rural
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare socio-economică teritorială.

GAL-urile reprezintă soluția concretă, transformarea în realitate a potențialului pe care comunitățile locale îl pot valorifica pentru a se putea înscrie în această nouă abordare a dezvoltării satului european, o abordare prin care se încurajează întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul LEADER și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia. Pentru a sprijini acest demers se pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunoștințe și implementarea inițiativelor inovative, dar mai ales, pe implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung etc.

Caracteristicile Programului LEADER

Programul LEADER se bazează pe combinarea a 7 caracteristici, astfel:

– abordare teritorială (utilizarea eficientă a resurselor locale din cadrul unei zone teritoriale specifice, desfășurarea de activități integrate și crearea unei viziuni comune),

- abordare partenerială (realizarea unui parteneriat public-privat interesat în dezvoltarea zonei, denumit Grup de Acțiune Locală),
- abordare de jos în sus (participarea activă a populației locale la planificarea, luarea deciziilor și implementarea strategiilor necesare dezvoltării zonei),
- abordarea integrată și multisectorială a strategiilor bazate pe interacțiunea partenerilor din toate sectoarele economiei locale, pentru a planifica și pune în comun problemele din mediul rural,
- accent deosebit pe inovație și experimentare (căutarea de răspunsuri noi la problemele existente ale dezvoltării rurale),
- implementarea proiectelor de cooperare,
- interconectarea parteneriatelor locale.

Avantaje ale Programului LEADER

- Răspunde nevoilor locale specifice;
- Valorifică resursele locale;
- Mobilizează actorii locali, reprezentanți ai populației rurale, de a se preocupa și de a prelua controlul dezvoltării zonelor rurale prin întocmirea de strategii axate pe problemele identificate în comunitățile lor;
- Oferă zonelor rurale posibilitatea de colaborare cu alte teritorii pentru schimb și transfer de experiență prin crearea de rețele;
- Prin caracterul său descentralizat, integrat și de jos în sus este esențial pentru dezvoltarea echilibrată teritorială.

Acțiuni cheie

- Construirea capacității locale de parteneriat, animare și dobândirea de aptitudini pentru mobilizarea potențialului local;
- Promovarea parteneriatelor public-private. LEADER va continua să dețină un rol important în încurajarea abordărilor inovative ale dezvoltării rurale și în reunirea pe aceeași scenă a sectoarelor privat și public;
- Promovarea cooperării și inovației;
- Îmbunătățirea guvernării locale. LEADER favorizează dezvoltarea abordărilor inovative asigurând legătura între agricultură, silvicultură și economia locală și contribuind astfel la diversificarea bazei economice și întărirea structurii socio-economice a zonelor rurale.

Cine sunt beneficiarii Programului LEADER?

Beneficiarii Programului LEADER sunt Grupurile de Acțiune Locală (GAL) care își desfășoară activitatea pe un teritoriu rural, cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 locuitori și densitatea de maximum 150 de locuitori pe km².

Grupurile de Acțiune Locală reprezintă parteneriate constituite din diverși reprezentanți ai sectorului socio-economic din teritoriul respectiv. La nivel de decizie, partenerii sociali și economici și reprezentanții societății civile, precum agricultorii, femeile, tinerii din spațiul rural și asociațiile acestora trebuie să reprezinte cel puțin 50% din parteneriatul local.

În statele membre, GAL-urile au diferite structuri legale: asociații non-profit, asociații/fundații, autorități locale sau regionale, societăți comerciale, cooperative.

GAL-urile reprezintă interesele locuitorilor și comunității rurale – motorul de funcționare al Programului LEADER

GAL-urile elaborează o strategie de dezvoltare rurală locală integrată și sunt responsabile de implementarea acesteia.

Astfel, GAL-urile aleg proiectele care vor fi finanțate în cadrul strategiei. De asemenea, pot selecta proiecte de cooperare.

Implementarea abordării LEADER

Pentru a fi eligibilă, Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) trebuie să fie elaborată pe baza unei abordări de jos în sus. Activitățile LEADER pot să corespundă diferitelor tipuri de activități prevăzute de Regulamentul 1305/2013, inclusiv cele legate de activitățile de promovare a incluziunii sociale și a reducerii sărăciei și să contribuie astfel la OT9 – Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și discriminării din Acordul de Parteneriat al României. De asemenea, prin SDL pot fi sprijinite și alte activități care răspund obiectivelor economice și de mediu precizate în Regulament.

Grupurile de Acțiune Locală vor structura strategia de dezvoltare locală în funcție de obiectivele PNDR 2014-2020 și în funcție de nevoile identificate în analiza diagnostic din SDL. Valoarea adăugată a LEADER reiese din faptul că strategiile trebuie să promoveze inovarea și să reflecte modalitatea în care aceasta este abordată în cadrul proceselor și activităților specifice. Se va acorda prioritate în selecție SDL-urilor care propun măsuri prin care se ating obiectivele transversale ale PNDR (inovarea, schimbări climatice și acțiuni de mediu).

LEADER, ca abordare inovatoare, bazată pe cooperare și implementată într-o anumită regiune, generează valoare adăugată în respectiva regiune în special datorită implicării de jos în sus a populației și a participării integrate a reprezentanților sectoarelor economice. Valoarea adăugată a SDL poate fi generată atât de caracterul inovator al intervenției prin LEADER, cât și de impactul generat de aceasta la nivelul respectivului teritoriu. Cuantificarea valorii adăugate se va realiza cu ajutorul indicatorilor specifici propuși în fiecare SDL. LEADER generează valoare adăugată în teritoriu prin :

- Capacitatea instituțională creată și consolidată prin parteneriate;
- Dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how;
- Identificarea unor soluții locale creative pentru problemele existente la nivel local;
- Dezvoltarea proiectelor de utilitate publică și/sau cu impact economic, social, cultural și natural;
- Dezvoltarea identității locale;
- Schimburi de experiență și bune practici inter-teritoriale și trans-naționale.

Grupul de acțiune local (GAL)

GAL este un parteneriat privat – public activ. Parteneriatul local care elaborează Strategia de Dezvoltare Locală va fi format din diferiți actori privați și publici reprezentativi, care vor fi definiți în liniile directoare naționale. Sarcinile ce revin GAL, conform art.34 al Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 sunt obligatorii și esențiale pentru implementarea cu succes a SDL și vizează:

- consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;
- conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51 % din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;

- asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și țințelor strategiei;
- pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- primirea și evaluarea cererilor de finanțare depuse;
- selectarea operațiunilor, stabilirea cuantumului contribuției și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.

În structura parteneriatului, a elaborării și a implementării SDL trebuie să se asigure promovarea egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și prevenirea oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Partenerii economici privați, precum și alți reprezentanți ai societății civile vor reprezenta cel puțin 51% la nivel decizional. Reprezentanții orașelor vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional (organisme de conducere ale GAL-ului și comitet de selecție) și raportat la populația acoperită într-un teritoriu GAL.